

“Alles wat mooi is, is mooi meegenomen”

Marleen Stelling presenteert op tv en radio Het Vermoeden en de Vermoeden-viering. “Het leuke van het protestantse gedachtegoed is dat je op een creatieve manier met de traditie kunt omgaan.” Een verhaal over scheppen en verbinden.

Margot C. Berends

Het komt geregeld ter sprake in een van haar programma's: de vraag 'heb je God weleens ervaren?' Marleen Stelling stelt dit soort vragen in haar televisieprogramma Het Vermoeden en tijdens de Vermoeden-viering, een alternatieve kerkdienst op Radio 5. Is zijzelf weleens 'gezien en onverwacht opnieuw geboren en getogen', zoals in Gezang 487 klinkt, een tekst die haar als kind zo raakte? “O ja. Wat ik God noem, is een melodie die ik bijna elk moment van de dag hoor of voel. Gek verhaal misschien, maar deze zomer liep ik in Griekenland met 35 graden door het heuvellandschap. Ik was in gedachten verzonken: hoe denk ik daarover, hoe kan ik dat beter doen, werkt dit wel? Onverwachts zag ik een geit staan. Die geit stond daar zo zorgeloos 'geit te zijn', te bestaan. Mijn getob hield meteen op en maakte plaats voor enthousiasme over de schepping. Ik kreeg een 'Genesis 1-ge-

voel': de aarde was woest en ledig, maar kijk, hier is een géit! Dat kan ik ook voelen in relaties, in seksualiteit, in vriendschappen. Een uitwisseling van wat heilig is, echt wezenlijk en bijzonder.”

Levensbeschouwing

Marleen Stelling is Nederlands Hervormd opgevoed. Ze voelde tijdens catechisatie destijds niet de ruimte om vragen te stellen. “Ergens halverwege de puberteit wist ik dat die kerk niet de plek was waar ik

Ik ga graag op een creatieve en open manier met de traditie om

wilde blijven.” Wel voelde ze zich aange trokken tot de traditie: welke teksten en rituelen zijn er, wat betekenen die en waar komen ze vandaan? Ze ging theolo-

gie studeren en het lukte om, door de wetenschap heen, te herontdekken dat de mens een zin zoekend wezen is. Ze noemt zichzelf religieus: “Mijn levensbeschouwing is alles wat mij draagt. Ik duid ook alles levensbeschouwelijk. Zoals laatst: ik had een bloemenblouse aan waarvan een collega zei: zo, die is *eighties!* Maar ik versta dan prompt 'ethisch'. Haha!”

Dol op Genesis 1

Haar geloof noemt ze “de realiteit waarin ik leef en die ik zelf heb ingericht om het beste in mij naar boven te halen”. Een paar kernwaarden zijn daarin belangrijk: eerbied voor het leven en voor de ander. “Dat komt natuurlijk in mijn werk tot uiting. Ik probeer elke dag om niet te leven vanuit persoonlijk gewin en de ander niet als middel, maar het contact op zich als doel te zien. Contact heeft een intrinsieke waarde. De traditie inspireert mij om mijzelf leeg te maken en de verbinding

‘Mijn levensbeschouwing is,
nu ik meer in de spotlights sta,
nog belangrijker geworden’

Marleen Stelling op de set van Het Vermoeden

aan te gaan.” Daarbij wordt Stelling gevoed door allerlei teksten. Zo is ze vooral “dol” op het eerder genoemde Genesis 1: “Het idee dat er een begin is geweest, dat we er ook niet hadden kunnen zijn, dat we er wél zijn, dat schept een enorm gevoel van eerbied in mij. Het blijft wel een idee, een *frame* waar ik mijn waarnemingen in plaats. Ik zit bijvoorbeeld op zondagochtend aan het ontbijt en voel me zo gezegend met het eten en met mijn gezelschap, dat ik moet huilen. Omdat ik het zo mooi vind dat het er is.”

Voortdurend scheppen

Een andere lievelingstekst is Job 38, waarin God tegen Job zegt: ‘Waar was jij toen ik de aarde grondvestte?’ “Of het zo is, dat er een God was die de aarde schiep, weet ik natuurlijk niet. Maar het beeld raakt mij. Het vertelt me dat het niet vanzelfsprekend is dat de schepping er is,

dat wij er zijn. Daar denk ik ook aan als ik in Psalm 139 ‘mijn vormeloos begin’ zie staan. Ooit ben ik een schepsel geworden. Ik ben aan mijzelf gegeven, toen mijn conceptie plaatsvond. Dat geldt voor ieder mens en blijft niet bij het allervroegste begin. Ook in het heden

De Vermoeden-viering is eigenlijk ook een pioniersplek

zijn we elkaar voortdurend aan het scheppen en dienen zich steeds mogelijkheden aan om iets moois te laten ontstaan. Ik ben een positief ingesteld mens. Alles wat mooi is, is mooi meegenomen. Je kunt je machteloos voelen in een wereld vol verdriet, maar ik wil me niet laten verlammen door idealistisch perfectio-

nisme. Ik wil op een gewone dag toch doen wat mijn handen vinden.” ‘Begin’, ‘schepping’ en ‘verbinding’ zijn woorden die Marleen Stelling vaak gebruikt. “God is voor mij iets dat me drijft om de verbinding aan te gaan. Ik ben eigenlijk een introvert mens, denk ik, maar ik heb werk waarin ik naar buiten mag komen. Ik zoek naar de balans tussen dicht bij mezelf blijven en beschikbaar zijn voor mijn omgeving, me openstellen voor de ander. Mijn levensbeschouwing is, nu ik meer in de spotlights sta, nog belangrijker geworden: teruggaan naar dat begin, mijn kern, waar alles vandaan komt.”

Wat doe je ermee?

In het tv-programma Het Vermoeden gaat Marleen Stelling – geïnspireerd door de protestantse traditie – in gesprek met bevlogen mensen, van wereldverbeteraar tot spirituele nomade. “Ik ga graag op een

creatieve en open manier met de traditie om. Steeds opnieuw ondervraag ik mijn gasten: wat geloof je nu eigenlijk? Ga je daar zomaar vanuit? Wat betekenen oude teksten voor je en, vooral belangrijk: wat doe je ermee? Waar ligt jouw engagement? Protestantisme gaat voor mij over eigenwijze geesten die kritische vragen durfden en durven te stellen. Dat inspireert mij en dat is ook een lijn die in het programma zit. Ik voer de gesprekken in een treincoupé, geïnspireerd door de metafoor van de levensreis. De gesprekken die ik voer, zetten mijzelf ook in beweging. Zo was er een predikante die vertelde dat God voor haar de uitnodiging is om tevoorschijn te komen. Dat moedigde mij aan om levensbeschouwing functioneel in te zetten, te beslissen welke manier van geloven het beste uit de mens naar boven haalt. Met als doel een vrijer, mooier, liefdevoller mens te worden.”

Vormen van gemeenschap

Elke zondag wordt op radio 5 de Vermoeden-viering uitgezonden. Marleen Stelling is de gespreksleider en ontvangt elke keer vier predikanten die een uur lang zorgen voor teksten, muziek, gebeden. “We spelen een soort kerkdienstje. Superleuk, en het voedt mij persoonlijk ook. Ik ben zelf behoorlijk aan het zoeken. Ik weet niet of ik me weer ga aansluiten bij een kerkelijke gemeente. Dit programma is eigenlijk ook een pioniersplek, zoals de PKN die heeft. We zoeken mee naar nieuwe vormen van gemeenschap. Het is bijzonder om steeds

Oprecht contact is zo klein en makkelijk, zo dichtbij

weer getuige te zijn van de manier waarop mijn gasten de verbinding en het gesprek met elkaar aangaan.” Hoe kijkt Marleen naar de kerk, nu ze inmiddels zoveel mensen daaruit aan het woord heeft gelaten? “Ik word geïnspireerd door predikanten die zich comfortabel zijn gaan voelen in de kerk als instuutje in de marge. De kerken proberen weer bestaansrecht te verwerven door dienstbaar te zijn aan de samenleving en aan de mensen om hen heen. Vaak in een seculiere omgeving. Dat zijn dappere stappen, het nuanceert mijn beeld van de kerk dat ik had als puber.

Traditie, vrijheid en verantwoordelijkheid

Ik ben niet meer aangesloten bij een kerkelijke gemeenschap, maar stuit wel dagelijks op sporen die dat deel van mijn jeugd heeft nagelaten. Dat ben ik meer gaan waarderen nu ik me een vrij mens voel, nu ik een levensbeschouwing zelf heb gecreëerd waarin niets taboe is en waarin liefde belangrijker is dan conventies of regels. Traditie is geen beperkende last meer. Mijn levensbeschouwing er-

vaar ik als een kunstproject waarin je in volle vrijheid mag zoeken naar elementen die jij mooi vindt en waarmee je aan de slag wilt. Juist vanuit die vrijheid kan ik me weer laten raken door oude melodieën van gezangen en psalmen en er zijn teksten die ontzettend dicht bij mij staan. Ik ben dankbaar dat ik in die traditie ben opgegroeid.

Ook mijn godsbeeld is veranderd ten opzichte van vroeger. God was in mijn jeugd iemand die buiten mij stond, die alles per definitie beter en eerder wist dan ik. Dat was onbevredigend. Het hield mij klein en zorgde ervoor dat ik gefixeerd was op wat er niet deugen zou aan de mens, wat ik allemaal niet kan. God is nu een kracht die mij brengt tot liefdevolle verbinding met mijn omgeving. Ik heb geleerd van positiviteit uit te gaan en kan ook mezelf beter op waarde schatten. Ik ben niet meer een klein meisje dat voortdurend faalt, maar een volwassen vrouw die in verbinding staat en verantwoordelijkheid voelt om haar plek op aarde zo goed mogelijk in te nemen.”

Roeping

Mensen tot hun recht laten komen,ervaart Marleen als roeping. “Dat begint al door iemand te waarderen die een gerepareerde wasmachine komt terugbrengen, twee trappen opsjouwend met dat zware ding. Het ligt zo binnen handbereik om dan even wat extra’s te doen, om bijvoorbeeld iets lekkers mee te geven. Oprecht contact is zo klein en makkelijk, zo dichtbij. Genesis 1 is wat dat betreft een blijvende inspiratiebron. Ik probeer elke ochtend te denken: oké, de aarde was woest en ledig, mijn dag had ook woest en ledig kunnen zijn, maar mag ik dan het licht zijn?”

Het Vermoeden, elke zondagochtend om 11.30 uur, NPO2, en de Vermoeden-viering, elke zondagavond om 22.00 uur, Radio 5.

Margot C. Berends is freelance journalist en fotograaf: www.margotberends.com.